

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии
омӯзгории Тоҷикистон ба
номи С. Айни академик

_____ Салими Н.Ю.
« 8 » _____ 2018 с.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни

Диссертатсияи Бойматова Дилрабо Меликмуродовна зери унвони «Тахлили қиёсии ибораҳои рехта (фразеологизмҳо) дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ (дар заминаи романи «Духтари оташ»-и Чалол Иқромӣ ва повести «Бегона»-и Албер Камю)» дар кафедраи забони франсавӣ ва методикаи таълими онӣ Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни ба анҷом расонида шудааст.

Бойматова Дилрабо Меликмуродовна дар рафти омода намудани диссертатсия ассистенти кафедраи забони франсавӣ ва методикаи таълими онӣ Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни буд. Ӯ соли 2012 Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзодаро бо таҳассуси забони франсавии зинаи бакалавр, соли 2014 Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистонро бо таҳассуси забони франсавии зинаи магистр ва соли 2018 зинаи докторантура (PhD)-и донишгоҳи мазкурро хатм кард.

Роҳбари илмӣ – Султонов М.Б., узви вобастаи АИ Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои филологӣ.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсия хулосаи зерин бароварда шуд:

Диссертатсия дар сатҳи илмӣ-назариявӣ таълиф шуда, дар он бар пояи маводи фаровони забонӣ масъалаҳои мансуб ба мавзӯи таҳқиқ ба таври мушаххас, далелнок ва мантиқӣ баён гардидаанд. Дар он хусусиёти лексикӣ, семантикӣ ва сохтории воҳидҳои фразеологии забонҳои тоҷикӣ ва

фаронсавӣ ва тарҷумаи онҳо дар асоси романи “Духтари оташ”-и Чалол Икромӣ ва певести “Бегона”-и Албер Камю ба сурати амиқ ва системавӣ баррасӣгардидааст.

Мубрамияти таҳқиқ дар он ифода мегардад, ки ҳарчанд омӯзишу баррасии илмии воҳидҳои фразеологии забони тоҷикӣ таърихи тӯлонӣ надошта, аз асри бист ибтидо мегирад, метавон гуфт, ки дар таҳқиқи ин масъала аз тарафи муҳаққиқони тоҷик қадамҳои ҷиддӣ ва устувор гузошта шудааст. Ба хусус дастури илмию таълимии профессор Ҳомид Мачидов “Фразеологияи забони ҳозираи тоҷик” (1982) барои таҳқиқоти густурда дар ин замина роҳ боз кардааст.

Вале, мутаассифона, дар масъалаи омӯзиши муқоисавии воҳидҳои фразеологии забони тоҷикӣ бо забонҳои дигар, аз ҷумла забони франсавӣ то ҳанӯз таҳқиқоти ҷудогона ба анҷом нарасидааст.

Бинобар ин, ба андешаи мо, дар ин рисола мавриди таҳқиқу баррасӣ қарор гирифтани воҳидҳои фразеологии романи “Духтари оташ”-и Чалол Икромӣ ва повести “Бегона”-и Албер Камю дар забоншиносии тоҷик аз аҳамияти вижа бархурдор хоҳад буд.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ хусусиятҳои лексикӣ, семантикӣ ва сохтории воҳидҳои фразеологии забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ ва тарҷумаи онҳо мавриди таҳлилу баррасии дақиқ қарор гирифтааст. Мақсади тадқиқот ҳамчунин аз тадқиқи мавқеи воҳидҳои фразеологӣ дар романи “Духтари оташ”-и Чалол Икромӣ ва повести “Бегона”-и Албер Камю ва тарҷумаи онҳо иборат аст.

Дар диссертатсия масоили зерин мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд:

- баррасии мафҳуми воҳидҳои фразеологӣ;
- баррасии назариявии воҳидҳои фразеологии забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ;
- муқоисаи воҳидҳои фразеологии романи “Духтари оташ”-и Чалол Икромӣ ва повести “Бегона”-и Албер Камю аз рӯи семантика;

- мавқеи воҳидҳои фразеологӣ дар асарҳои бадеӣ, махсусан дар романи "Духтари оташ"-и Чалол Иқромӣ ва повести "Бегона"-и Албер Камю;
- тарҷумай фаронсавии воҳидҳои фразеологӣ романи "Духтари оташ"-и Чалол Иқромӣ ва таҳлили муқоисавии онҳо;
- таҳлили муқоисавии зарбулмасалу мақолҳои романи "Духтари оташ"-и Чалол Иқромӣ;
- тарҷумай тоҷикии воҳидҳои фразеологӣ повести "Бегона"-и Албер Камю ва таҳлили муқоисавии онҳо;
- хусусияти мувофиқат ва фарқияти тарҷумаҳои воҳидҳои фразеологӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ;
- таҳлили воҳидҳои фразеологӣ романи "Духтари оташ" ва повести "Бегона" ва тарҷумай онҳо

Ба сифати манбаи таҳқиқ матни романи "Духтари оташ"-и Чалол Иқромӣ ва повести "Бегона"-и Албер Камю истифода шудааст.

Ҳангоми таълифи диссертатсияи мазкур барои омӯзиши васеи воҳидҳои фразеологӣ асосан аз усули таҳқиқотии таҳлили семантикӣ ва таҳлили муқоисавӣ-типологӣ истифода шудааст. Тавассути методи таҳлили семантикӣ тобиши маъноии калимаҳо ошкор ва муайян гардидааст. Ба воситаи методи таҳлили муқоисавӣ мувофиқат ва фарқияти воҳидҳои фразеологӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ муқаррар карда шудааст. Дар аксари мавридҳо воҳидҳои фразеологӣ бо мисолҳои, ки аз романи "Духтари оташ"-и Чалол Иқромӣ ва аз повести "Бегона"-и Албер Камю гирифта шудаанд, бо тарҷумай онҳо дар забонҳои фаронсавӣ ва тоҷикӣ муқоиса карда шуда, мувофиқат ва тафовути истеъмоли ибораҳои рехта дар ҳар ду забон, яъне дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ нишон дода мешавад.

Навгони таҳқиқот пеш аз ҳама дар ин зоҳир мегардад, ки дар ин диссертатсия бори нахуст таҳлили муқоисавии воҳидҳои фразеологӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ дар асоси романи "Духтари оташ" -и Чалол

Икромӣ ва повести “Бегона” -и Албер Камю ва тарҷумаҳои онҳо мавриди таҳқиқ қарор дода мешавад.

Натиҷаҳои илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ метавонанд барои омӯхтани ибораҳои рехтаи забони тоҷикӣ ва муқоисаи онҳо дар забони фаронсавӣ, хондани курсҳои махсус оид ба фразеологияи тоҷик, тайёр кардани дастуру лексияҳо барои фанни “Ибораҳои фразеологии забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ” мавриди истифода қарор додан мумкин аст. Натиҷаҳои таҳқиқоти мазкурро ҳамчунин ҳангоми коркарди масъалаҳои муқоисавии фразеология метавон истифода намуд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии диссертатсия аз он иборат аст, ки натиҷаҳои таҳқиқотро дар мавриди омӯхтани ибораҳои рехтаи забони тоҷикӣ ва муқоисаи онҳо дар забони фаронсавӣ, хондани курсҳои махсус оид ба фразеологияи тоҷик, тайёр кардани дастуру лексияҳо барои фанни “Ибораҳои фразеологии забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ” мавриди истифода қарор додан мумкин аст. Натиҷаҳои таҳқиқоти мазкурро ҳамчунин ҳангоми коркарди масъалаҳои муқоисавии фразеология метавон истифода намуд.

Доир ба мавзӯи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ, ки аз он 4-тоаш дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА-и ФР ва ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаанд. Матолиби умдаи диссертатсия дар конференсияҳои илмӣ, семинарҳои назариявӣ ва мизҳои гирде, ки дар донишгоҳҳо ва дигар марказҳои илмии Тоҷикистон баргузор шудаанд, ироа гардидаанд. Мақолаҳои дар маҷаллаҳои тақризшаванда нашршуда ба қарори зайланд:

1. Бойматова Д.М. Муқоисаи ибораҳои рехтаи романи “Духтари оташ”-и Ҷалол Икромӣ дар забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва фаронсавӣ /Д.М. Бойматова // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ – Душанбе. – 2014. - №3 (58-2). – С. 310-315 (ба забони тоҷикӣ).

2. Бойматова Д.М. Таҳлили услубию бадеии баъзе ибораҳои рехта ва зарбулмасалу мақолҳои романи «Духтари оташ» ва тарҷумаи онҳо /Д.М.

Бойматова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон– Душанбе. – 2017. - №4/1 – С. 50-55 (ба забони тоҷикӣ).

3. Бойматова Д.М. Корбасти воҳидҳои фразеологӣ ва зарбулмасалу мақолҳои ифодакунандаи ранг дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ /Д.М. Бойматова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон – Душанбе. – 2017. - №4/7 – С. 29-33 (ба забони тоҷикӣ).

4. Бойматова Д.М. Таҳлили муқоисавии воҳидҳои фразеологӣ романи “Духтари оташ” – и Чалол Иқромӣ аз рӯи маъно /Д.М. Бойматова // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ – Душанбе. – 2017. - №5 (72). – С. 90-94 (ба забони тоҷикӣ).

Диссертатсияи Бойматова Дилрабо Меликмуродовна тахти унвони «Таҳлили қиёсии ибораҳои рехта (фразеологизмҳо) дар забонҳои тоҷикӣ ва фаронсавӣ (дар заминаи романи «Духтари оташ»-и Чалол Иқромӣ ва повести «Бегона»-и Албер Камю)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисос ба ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи васеи “кафедраи забони франсавӣ ва методикаи таълими он”-и Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ қабул шудааст.

Дар ҷаласа ҳузур доштанд 9 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ “ҷонибдор” 9 нафар, “муқобил” – нест, “бетараф” – нест, суратҷаласаи № 11 аз «8» юни соли 2018.

E-mail: sultonzoda83@mail.ru

Тел.: + 992938148639

Раисикунанда:

Султонзода С.А. мудири
кафедраи забони франсавӣ ва
методикаи таълими они ДДОТ
ба номи С. Айнӣ, н.и.ф. дотсент

Имзои Султонзода Соқиро тасдиқ мекунам.

Сардори РККМ-и ДДОТ ба номи С. Айнӣ

Назаров Давлатхон